

MAL BİLDİRİMİNE İLİŞKİN REHBER

A- İLGİLİ MEVZUAT

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 71 inci maddesinde; kamu hizmetine girenlerin mal bildiriminde bulunmaları ve bu bildirimlerin tekrarlanma sürelerinin kanunla düzenleneceği, yasama ve yürütme organlarında görev alanların bundan istisna edilemeyeceği belirtilmiştir.

Mal bildirimi, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun "Ödevler ve Sorumluluklar" başlıklı 2 nci bölümünün 14 üncü maddesinde; "Devlet memurları, kendileriyle, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait taşınır ve taşınmaz malları, alacak ve borçları hakkında, özel kanunda yazılı hükümler uyarınca, mal bildirimi verirler." şeklinde düzenlenerek, devlet memurlarının ödev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır. Ayrıca, mal bildiriminde bulunulması yükümlülüğü, mezkur Kanununun 125/D-j fıkrasında; "belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak," denilerek kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verilmesini gerektiren fiil ve haller arasında sayılarak, bu yükümlülüğü yerine getirmeyenler hakkında kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.

19/04/1990 tarihli ve 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ile rüşvet ve yolsuzluklarla mücadele için, Kanunda sayılanların mal bildiriminde bulunmaları, bildirimlerin yenilenmesi, mal edinmelerinin denetimiyle, haksız mal edinme veya gerçeğe aykırı bildirimde bulunma halinde uygulanacak hükümler düzenlenmiştir.

Mezkur Kanunun uygulanmasını göstermek amacıyla da "Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmelik" 15/11/1990 tarihli ve 20696 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

B- MAL BİLDİRİMİNDE BULUNMAK ZORUNDA OLANLAR İLE BİLDİRİMLERİN VERİLECEĞİ MERCİLER

Mal bildiriminde bulunmak zorunda olanlar, 3628 Sayılı Kanununun 2 nci maddesinde ve ilgili Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde, mal bildirimini verileceği merciler ise mezkur Kanununun 8 inci maddesinde ayrıntılı olarak sayılmıştır. Buna göre;

a) Her türlü seçimle iş başına gelen kamu görevlileri (muhtarlar ve ihtiyar heyeti üyeleri hariç)

- TBMM Üyeleri → Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
- Bakanlar Kurulu Üyeleri → Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
- Belediye Başkanları → İçişleri Bakanlığı
- Belediye Meclis Üyeleri → İlgili Belediye Başkanlıkları
- İl Genel Meclis Üyeleri → İlgili Valilikler

b) **Noterler** —————→ Adalet Bakanlığı

c) **Türk Hava Kurumu, Türk Kuşu Genel Müdürlüğü ve Türkiye Kızılay Derneğinde;**

➤ Genel Yönetim Üyeleri ve Merkez —————→ İçişleri Bakanlığı
Denetleme Kurulu Üyeleri

➤ Genel Merkez Kurullarında ve —————→ Kurum ve Dernek Genel Başkanlığı
Genel Müdürlük Teşkilatında
Görev Alanlar

➤ Şube Başkanları —————→ İl Valilikleri

d) **Genel ve katma bütçeli daireler, il özel idareleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluş veya alt kuruluşlarda, kamu iktisadi teşebbüsleri (iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları) ile bunlara bağlı müessese, bağlı ortaklık ve işletmelerde, özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan ve kamu hizmeti gören kurum ve kuruluşlar ile bunların alt kuruluşlarında veya komisyonlarında;**

➤ Kamu Kurum ve Kuruluşlarında —————→ Özlük İşleri ile İlgili Birimler
Görevli Personel (İşçiler Hariç)

➤ Kurum, Teşebbüs, Teşekkül ve —————→ İlgili Bakanlıklar
Kuruluşların Genel Müdürleri ile
Yönetim ve Denetim Kurulu Üyeleri

➤ Yüksek Mahkemelerin Daire Başkan —————→ İlgili Mahkemenin Başkanı
ve Üyeleri

e) **Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarında;**

➤ Görevli Olanlar —————→ Kurum Başkanlığı

➤ Yönetim ve Denetim Kurulu Üyeleri —————→ İlgili Buldukları Bakanlıklar

f) **Kamuya Yararlı Derneklerde;**

➤ Genel Yönetim Üyeleri ve Merkez —————→ İçişleri Bakanlığı
Denetleme Kurulu Üyeleri

➤ Şube Başkanları —————→ İl Valilikleri

- g) **Siyasi Parti Genel Başkanları** → Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı
- h) **Vakıfların İdare Organlarında** → Vakıflar Genel Müdürlüğü
Görev Alanlar
- i) **Kooperatiflerin ve Birliklerinin** → Kooperatiflerin ve Birliklerin
Başkanları, Yönetim Kurulu Denetimlerinin Yapıldığı Kuruluşlar
Üyeleri ve Genel Müdürleri
- j) **Yeminli Mali Müşavirler** → Maliye Bakanlığı
- k) **Gazete Sahibi Gerçek Kişiler ile** → Buldukları Yer En Büyük Mülki
Gazete Sahibi Şirketlerin Amirliği
Yönetim ve Denetim Kurulu
Üyeleri, Sorumlu Müdürleri,
Başyazarları ve Fıkra Yazarları
- l) **Özel Kanunlarına Göre Mal** → Kanunlarında Öngörülen Makam veya
Bildiriminde Bulunmak Zorunda Merci
Olanlar (Konfederasyon, Sendika
ve Sendika Şubesi Başkan ve
Yöneticileri Dahil
- m) **Görevlerinden Ayrılanlar** → Bu Görevlerinde İken Bildirimlerini
Vermeleri Gereken Makam veya Merci
- n) **Mal Bildirimi Verecek Son Merciler** → Kendi Kuruluşlarının Özlük İşleri İle
İlgili Makam veya Merci
- o) **Diğer Kurum ve Kuruluşların** → Atamaya Yetkili Makamları
Memur ve Hizmetlileri

Buradan hareketle, 657 sayılı Kanunda belirtilen istihdam türlerinden işçiler hariç olmak üzere memur, sözleşmeli personel ve geçici personel ile diğer kamu görevlilerinin özlük işleri ile ilgili birime belirlenen zamanlarda mal bildirimlerini vermeleri gerekmektedir.

C- BİLDİRİME KONU OLAN MALLAR

Mal bildiriminin konusu; 3628 sayılı Kanunun 5 inci, ilgili Yönetmeliğin ise 8 inci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; mal bildiriminde bulunmak zorunda olan görevliler;

Kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait mallardan;

- Taşınmaz malları (arsa ve yapı kooperatif hisseleri dahil) **değerine bakılmaksızın** beyan ederler.
- Kendilerine aylık ödenenler, net aylık tutarının **beş katından fazla** değer ve tutarındaki,
- Aylık ödenmeyenler ise, Genel İdare Hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen net aylığın **(01/01/2015 tarihi itibarıyla Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen tutar 3.423,26-TL)** beş katından fazla değer ve tutarındaki;
 - Para ve para hükmündeki kıymetli kağıtları,
 - Hisse senedi ve tahvilleri,
 - Altın ve mücevheratı,
 - Her türlü kara, deniz ve hava taşıt araçları, traktör, biçer-döver, harman makinası ve diğer ziraat makinaları, inşaat ve iş makinaları, hayvanlar, koleksiyon ve ev eşyaları ile diğer taşınır malları,
 - Hakları,
 - Alacakları,
 - Borçları,
 - Gelirleri,

bildirmek zorundadırlar. Bildirimlerde, malların bildirim tarihindeki değerleri esas alınır.

ÖRNEK: Aylık net maaşı 2.000- TL olan bir memur, $2.000 \times 5 = 10.000$ - TL den fazla mal elde edinmesi ya da borçlanması halinde ek mal bildiriminde ve genel beyan döneminde ise genel mal beyanında bulunmak zorundadır.

Kendilerine aylık ödeme yapılmayanlar için ise, genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutar 2015 yılı için 3.423,26-TL olduğundan $3.423,26 \times 5 = 17.116,30$ -TL den fazla mal elde edinmesi ya da borçlanması halinde ek mal bildiriminde ve genel beyan döneminde ise genel mal beyanında bulunmak zorundadır.

D- HEDİYE VEYA HİBELERE İLİŞKİN BİLDİRİM

3628 sayılı Kanununun 3 üncü maddesi uyarınca mal bildiriminde bulunmak zorunda olan kamu görevlileri, milletlerarası protokol, mücamele veya nezaket kaideleri uyarınca veya diğer herhangi bir sebeple, yabancı devletlerden, milletlerarası kuruluşlardan, sair milletlerarası hukuk tüzelkişiliklerinden, Türk uyuğunda olmayan herhangi bir özel veya tüzelkişi veya kuruluştan; aldıkları tarihteki değeri **on aylık net asgari ücret toplamını aşan** hediye veya hibe niteliğindeki eşyayı aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde kendi kurumlarına teslim etmek zorundadırlar. Ancak, yabancı devlet adamları ve milletlerarası kuruluş temsilcileri tarafından verilen imzalı hatıra fotoğraflarının çerçeveleri bu madde hükümlerine dahil değildir.

E- MAL BİLDİRİMLERİNİN VERİLME ZAMANI

3628 sayılı Kanununun 6 ncı maddesi gereğince;

- a) **Göreve İlk Girişlerde** → Göreve Başlamadan Önce Göreve Giriş İçin Gerekli Belgeler ile
- b) **Bakanlar Kurulu Üyeliğine Atanmalarda** → Atamayı İzleyen Bir Ay İçinde
- c) **Seçimle Geline Görevlerde** → Seçimin Kesinleşmesi Tarihini İzleyen İki Ay İçinde
- d) **Görevin Sona Ermesi Halinde** → Ayrılma Tarihini İzleyen Bir Ay İçinde
- e) **Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelikleri ile Komisyon Üyeliklerine Seçim ve Atamalarda** → Göreve Başlama Tarihini İzleyen Bir Ay İçinde
- f) **Mal Varlıklarında Önemli Bir Değişiklik Olduğunda** → Bir Ay İçinde
- g) **Gazete Sahibi Gerçek Kişiler ile** → Faaliyete Geçme Tarihini

**Gazete Sahibi Şirketlerin Yönetim
ve Denetim Kurulu Üyeleri**

İzleyen Bir Ay İçinde

h) Gazete Sahibi Şirketlerin Sorumlu —→ Bu İşe veya Görevlerine Başlama
Müdürleri, Başyazarları ve Fıkra Tarihini İzleyen Bir Ay İçinde
Yazarları

bildirimlerin verilmesi zorunludur. Bu durumlarda mal bildirimini verilmedikçe atama işlemleri yapılamaz.

F- EK MAL BİLDİRİMİ

Ek mal bildirimini, ilgili Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre; 3628 sayılı Kanun kapsamında sayılan görevlerde bulunanlar, kendileri, eşleri ve velayeti altındaki **ergin olmayan yani onsekiz yaşını doldurmayan çocuklarının** şahsi mal varlıklarında önemli bir değişiklik olduğunda, değişikliği izleyen **bir ay içinde** yeni edindikleri mal, hak, gelir, alacak ve borçlara münhasır olmak üzere ek mal bildirimini vermek zorundadırlar.

Mal varlığındaki **“önemli değişiklik”**, ilgili Yönetmeliğin 8 inci maddesinde gösterilen **(net aylıklarının beş katını aşan)** mahiyet ve miktardaki malın iktisabı ile hak, alacak veya gelir sağlanması veya borçlanması olarak ifade edilmiştir. Burada önemli olan husus; ek beyanname verilmesi için mal varlığındaki değişikliğin memurun net aylığının beş katını aşması gerekliliğidir. Diğer bir deyişle, memurun aldığı net aylık ek beyanname verip verilmeyeceğini belirleyecektir. Örneğin, 2.000-TL net aylık alan bir memur 10.000-TL tutarında bir mal elde ettiği için ek beyanname vermek zorunda iken 5.000-TL net aylık alan bir memur 10.000-TL tutarında bir mal elde ettiği için ek beyanname vermek zorunda değildir.

Yönetmelik hükmünde belirtilen “mahiyet ve miktardaki malın iktisabı” ifadesinden ek mal bildirimini verilmesinde malın mahiyetinin ve miktarının birlikte aranması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu hükümden hareketle, taşınmaz veya taşınır mal fark etmeksizin net aylık tutarının beş katından az tutardaki mal edinimlerinin beyan zorunluluğu bulunmamaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken husus; taşınmazlar için genel beyan döneminde değerine bakılmaksızın beyan zorunluluğu varken ek mal beyanında bu zorunluluğun bulunmadığıdır.

Veraset yoluyla edinilen mallar içinde ek mal bildiriminde bulunulması gerekmektedir.

ÖRNEK: Aylık net maaşı 5.000- TL olan bir memurun 01/01/2014 tarihinde 50.000 – TL tutarında bir taşınmaz edindiği, bu taşınmazı edinmek için 10.000-TL tutarında kredi çektiği ve 40.000-TL tutarındaki arabasını satması halinde;

- 50.000-TL lik taşınmazın değeri ve 40.000-TL lik araba satış tutarı; memurun net maaşının 5 katını (5.000 x 5 = 25.000-TL) aştığı için hem taşınmaz hem de araba satışı için

01/02/2014 tarihine kadar ek mal bildiriminde ve 28/02/2015 tarihine kadar da genel mal bildiriminde bulunması gerekmektedir. Ayrıca, 10.000-TL lik kredinin memurun net maaşının 5 katını (5.000 x 5 = 25.000-TL) aşmamasına rağmen aynı zaman dilimi ve aynı iş için kullanıldığı dikkate alındığında buna ilişkin bildirimde bulunulması gerektiğinden bu kredi tutarının da aynı ek mal bildirimiyile birleştirilerek diğer mallar ile bildirilmesi gerekmektedir.

- Aynı kişinin her ay maaşından arttırarak bitirdiği ve net maaşının 5 katını aşacak şekilde 30.000-TL tutarında bir meblağ için de ek mal bildiriminde bulunmasına gerek bulunmamaktadır. Çünkü bu meblağ ani bir artış olmadığı için kişinin mal varlığında önemli bir değişiklik sayılmamaktadır.

- Aynı kişinin veraset yoluyla edindiği taşınmaz veya herhangi bir mal, alacak, borç bulunması halinde, veraset yoluyla edinilen mallar mal varlığında önemli bir artışı ifade edeceğinden bu mallar için de edinilen tarihten itibaren 1 ay içinde ek mal bildiriminde ve sonu (0) ve (5) ile biten izleyen genel mal beyanı döneminde de genel mal bildiriminde bulunması gerekmektedir.

G- MAL BİLDİRİMLERİNİN YENİLENMESİ (GENEL BEYAN)

3628 sayılı Kanununun 7 nci maddesi gereğince; Kanun kapsamında sayılan görevlerde bulunanlar, görevde buldukları süre boyunca, sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç Şubat ayı sonuna kadar **(2015 yılı için 28/02/2015 tarihine kadar)** mal bildirimini yenilemek zorundadır.

Sonu (0) ve (5) ile biten beş yılda bir yapılan bildirim tekrarına genel beyan denir. Mal bildirimleri yenilenirken, önceki genel beyanda bildirilenler ile ek beyanda bildirilenlerin tamamı tek bildirimde birleştirilerek beyan yapılır. Yeni bildirimler yetkili merci tarafından daha önceki bildirimler ile karşılaştırılır.

ÖRNEK: Önceki genel mal beyanında 50.000-TL değerinde bir taşıt, 100.000-TL değerinde bir arsa, ek bildirimde ise toplam 35.000- TL tutarında nakit para beyanında bulunan kişi, 2015 yılı genel mal beyanında 50.000-TL değerinde bir taşıt, 100.000-TL değerinde bir arsa ile 35.000- TL tutarında nakit parayı 28/02/2015 tarihine kadar tek beyanda bildirmek zorundadır.

H- EŞLERİN MAL BİLDİRİMİ

Eşlerin her ikisinin de mal bildiriminde bulunması gereken kişiler olmaları halinde, her eş ayrı ayrı mal bildiriminde bulunur. Bildirimlerde; eşleri ile velayeti altındaki ergin olmayan yani onsekiz yaşını doldurmamayan çocuklarının taşınmaz malları ile net aylık tutarının beş katını

geçen taşınır mallar, hak, gelir, alacak ve borçlarını bildirirler. Memurla birlikte yaşayan ve velayet hakkı sona eren çocukların mal varlıklarının bildirilmesine gerek yoktur.

I- BİR DEN FAZLA MAL BİLDİRİMİ

Asli görevlerinin yanında ikinci bir görevi yürütenler (yönetim kurulu veya danışma kurulu üyeliği gibi) ya da vekâleten veya tedviren görev yürütenler, sadece asli görevlerinden dolayı bir tek mal bildiriminde bulunurlar. Ancak, mal bildiriminde bulunulan merci, diğer kuruma da bilgi vermekle yükümlüdür.

J- GÖREV DEĞİŞİKLİĞİ DURUMUNDA MAL BİLDİRİMİ

3628 sayılı Kanunda ve ilgili Yönetmelikte kamu görevlilerinin, görevlerinin veya kurumlarının değişmesi (kurum içinden veya kurum dışından üst göreve atanma veya naklen atanma gibi hallerde) hallerinde mal bildiriminde bulunacaklarına dair herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

İlgili Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde mal bildiriminin verilmesi gereken zamanlar düzenlenmiş olmakla birlikte, söz konusu maddede üst görevlere atanma veya naklen atanma hallerinde bildirim verilmesi gerektiğine dair bir hükme yer verilmemiştir. Her ne kadar söz konusu maddenin (e) bendinde; görevi sona erenlerin ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde mal bildiriminde bulunmalarının gerektiği belirtilmiş olsa da, görev veya kurum değişikliği hallerini “görevin sona ermesi hali” olarak değerlendirmek doğru olmayacağından, bu hükmün üst göreve atanma veya naklen atanma gibi hallerde uygulanmasının uygun olmayacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, kamu görevlilerinin, görevlerinin veya kurumlarının değişmesi hallerinde mal bildiriminde bulunmalarına gerek bulunmamaktadır.

K- AYLIKSIZ İZİNDE BULUNANLARIN MAL BİLDİRİMİ

Aylıksız izin süresi içerisinde memurluk statüsü devam etmekte olduğundan, mal varlığında meydana gelen önemli değişikliklerin aylıksız izin dönüşünden itibaren bir ay içerisinde beyan edilmesi gerekmektedir.

L- SEÇİMLERE KATILMAK İÇİN İSTİFA EDENLER İÇİN MAL BİLDİRİMİ

Seçimler nedeniyle görevinden istifa eden memurların, istifa nedeniyle memurluk statüsü ile ilişkisi kesildiğinden, ilgili Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin (e) bendi gereğince görevinden istifa ettiği tarihten itibaren 1 ay içerisinde mal bildiriminde bulunması, yine seçimler nedeniyle istifa eden memurun seçilememesi durumunda görevine dönmesi halinde de

aynı maddenin (a) bendi gereğince göreve başlayış belgeleri ile birlikte mal bildiriminde bulunması gerekmektedir.

M- BİLDİRİMLERİN GİZLİLİĞİ VE İSTİSNALARI

3628 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi gereğince; mal bildirimleri, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla bildirimde bulunanın özel dosyasında saklanır. Mal bildirimlerindeki bilgiler ve kayıtlar esas alınarak içeriği hakkında yayında bulunulamaz, hiçbir açıklama yapılamaz ve bilgi verilemez. Gizliliğin istisnaları ise şunlardır:

1. Kamu Görevlileri Etik Kurulu

Kamu Görevlileri Etik Kurulu mal bildirimlerini gerektiğinde inceleme yetkisine sahiptir. Mal bildirimlerindeki bilgilerin doğruluğunun kontrolü amacıyla ilgili kişi ve kuruluşlar ile bankalar ve özel finans kurumları talep edilen bilgileri en geç otuz gün içinde Kurula vermekle yükümlüdürler. Gizli tutulan ve saklanan mal bildirimlerinin 3628 sayılı Kanuna göre soruşturma yapılması dışında denetim elemanlarınca veya başka yetkililerce incelenmesi olanağı da bulunmamaktadır.

2. Bilgi Verme Zorunluluğu

Özel kanunlarında aksine bir hüküm bulunsa bile ilgili gerçek veya tüzel kişiler veya kamu kurum ve kuruluşları; bu Kanuna göre takip, soruşturma ve kovuşturmaya yetkili kişi, Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü veya temsilcisi ve bu Kanundaki diğer mercilerce istenen bilgileri gecikmeksizin makul sürede eksiksiz vermek zorundadır. Aksine davranan kişiler hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. Bu ceza, para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilemez ve ertelenemez.

N- CEZAI HÜKÜMLER

3628 Sayılı Kanunun 3 üncü bölümünde; görevlilerin, mal bildirimini ile ilgili olarak düzenlenen hükümlere aykırı davranıldığının tespiti halinde uygulanacak cezai hükümlere yer verilmiştir.

Mezkur Kanunun 11 ve 12 nci maddeleri uyarınca; mal bildiriminin muhtevası hakkında açıklama yapan veya bilgi verenler, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu fiilin basın yoluyla işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. Kanunen daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde gerçeğe aykırı bildirimde bulunana altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir. Bu kişiler, cezalandırıldıkları süre kadar kamu hizmetlerinden yasaklanırlar.

Mezkur Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca; kanunun daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde haksız mal edinene üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş milyon liradan

on milyon liraya kadar ağır para cezası verilir. Haksız edinilen malı kaçıran veya gizleyene de aynı ceza verilir. Bu kişiler, müebbeten kamu hizmetlerinden yasaklanır.

Ayrıca, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 4'ncü maddesinde (Kanunun bağlayıcılığı) Ceza kanunlarını bilmemenin mazeret sayılmayacağı da hüküm altına alınmıştır.